

Ε Μ Ε Ι Σ

★

(Τὰ τελευταία χρόνια πλήθυναν οἱ μελέτες συσχέτισμοῦ Προσοκρατικῶν καὶ Ἰνδικῶν κειμένων, σὲ βάρος ἰσως τῆς ἀναφορᾶς στὴ Μέση Ἀνατολή. Ἡ «Ἐῤῥία», πρὸς τὸ παρὸν, μετὰ τὸ Ἔπος τοῦ Γιλγαμῆς, δίνει τὸ Ἐνούμου ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντας ὁμολογεῖται σοφὸν ἔστιν ἔν πάντα εἶναι. Ὁδὸ ξυνίαντες κως διαφερόμενον ἐαυτῷ ὁμολογεῖται καλὸν νοσ ἀμονήν ὄκωπερ τῶσιν καὶ λῦσιν. Ἄν ὦν παῖς ἔστι παῖσιν πεττεῶν παιδὸς ἡ βασιλῆα. Ἄσμονή ἀφανῆς φανερῆς κρείττων. Ἰναφειρ ὀδὸς εὔθεια καὶ σχολή μία ἔστι καὶ ἡ αὐτή. Ὀδὸς ἀνο καὶ κάτω μία καὶ αὐτὴ. Ἐάλισσα ἔδωκ καθαρώτατον καὶ μαρώτατον, ἰχθῶσ μὲν πότιμον καὶ σωτήριον, ἀνθρώποις δὲ ἀποτον καὶ ὀλέθριον. Ἀθάνατοι θνητοί, θνητοί ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, τὸν δὲ ἐκείνων θῶν τεθνεῶτες. Παῖδων ἀθήματα τὰ ἀνθρώπινα δοξάσματα. (Τὸς καθέδοντας) ἐγγάτας εἶναι καὶ συνεγγὺς τῶν ἐν κόσμῳ γινόμενον. Ταῦ τ' ἐν ζῶν καὶ τεθνηκόσ καὶ τὸ ἐργηγορὸς καὶ τὸ καθέδον καὶ νέον καὶ γηραῶν· τὰ δε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνα ἔστι, κἀκεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα. Ἰσταμῶ οὐκ ἔστιν ἐμῆθη δις τῷ αὐτῷ. Σίβυλλα μὲν μαινομένη ἀτόματι ἀγέλαστα καὶ ἀκαλλώπιστα καὶ ἀμόφιστα φθγγυμένη ἰχθῶσ ἐπὶν ἐξικνεῖται τῇ φωνῇ) διὰ τὸν Θεόν. Ὁ ἀναξ, οὐ τὸ μαντιῶν ἔστιν τὸ ἐν Ἀελοῖς, οὔτε λέγει οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει. Ἐδίζησάνη ἐμειωτόν. Ἐνὸν γὰρ ἀρχὴ καὶ πέρας ἐπὶ κέχλον προμφορίας. Ψυχῆς ἔστιν λόγος ἑαυτὸν αἰδῶν. Ἀνθρώποις πᾶσιν μέτεσι γινώσκον ἑαυτοὺς καὶ φρονεῖν. Ἦθος ἀνθρώπων δάμων. Ἀγχιδασίην. Ἦ φύσις κρύπτεσθαι φιλεῖ. Ὄπερ σάσμα εἰκὴ κεχρημένον ὁ κάλλιστος κόσμος. Τὰ δὲ πάντα αἰακίζει κεραυνός.

Παρακάτω δίνονται ἐνδεικτικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ μερικῶν ἑλληνικῶν προσώπων, γιὰ ἕνα διαφοροτικὸν κοίταγμα ποῦ εἶναι δυνατό τῶρα, εἰδικὰ στὸν Ἡράκλειτο «τὸ σκοτεινόν», ἀλλὰ καὶ στὸ Σωκράτη, ποῦ γιὰ τὴν «Ἐῤῥία» εἶναι σημαντικὸς ὅσο «λογικὸς» διερωτώμαστε δηλαδὴ πόσο Σωκράτη πραγματικῶς ἔδωσαν οἱ μαθητὲς του, συγγραφεῖς ποῦ μιλάνε γι' ἀνθρώπο ἀλλιώτικο, ποῦ δὲν ἔγραψε, παραξένευε τοὺς Ἀθηναίους, μίλαγε γιὰ Διοτήτες, δαιμόνια καὶ σοφοὺς καὶ ποῦ, πάντως, βρισκεται σὲ μεγάλη σχέση μὲ ἰδέες σάν τῶν ἄλλων σελίδων αὐτοῦ τοῦ ΟΣΤΡΑΚΟΥ.

Ἔτσι ἂς δοῦμε καὶ τὸ Σολωμό, ποῦ ἐπισημάνουμε τὴν σχέση του μὲ τὰ Ἰνδικὰ κείμενα (τίς μεταφορᾶς τοῦ Γαλανοῦ) στὴν προηγούμενη «Ἐῤῥία». Δίνουμε μόνο μιὰ σελίδα ἀπὸ τὴν παλαιότερη ἔκδοσιν τοῦ Ἄντου Πόλιτη, τὴ μόνη κατὰ τὴ γνώμη μας, πραγματικὰ ἔκδοσιν Σολωμοῦ σήμερα καὶ, ἐνδεικτικὰ, ἕνα ἀπόσπασμα ἀπ' τοὺς στοχασμοὺς).

★

ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ

Ἄλλοτε μὲν Φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἕν ἄπαντα,
ἄλλοτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα χορευόμενα Νείκεος ἔχθει.
Ἄτῶν καὶ ἐγὼ νῦν εἰμι κρυγᾶς θεῶθιν καὶ ἀλήτης Νείκει μαινομένῳ πῖσινος.

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ

Ὁ ἥλιος νέος ἐφ' ἡμέρη. Εἰ πάντα τὰ ὄντα κελνός γένοιτο, ρίνες ἂν διαγοῖεν. Συνάμνες ὄλα καὶ οὐκ ὄλα, συμφορόμενον διαφερόμενον, συνᾶδον διῆδον καὶ ἐκ πάντων ἔν καὶ ἐξ ἐνός πάντα. Τὸ μὴ δδνόν ποτε πῶς ἂν τις λάθοι; Ἐθανάτος ἔστιν ὀκόσα ἐγεροῦντες ὄρομεν, ὀκόσα δὲ εἰδόντες ἔπινοσ Ἀνθρώπος ἐν εὐφρόνη φάος ἀπτεται ἑαυτῷ ἀποθανόν, ἀποσβεσθεῖς ὄφεις· ζῶν δὲ ἀπτεται τεθνεῶτος εἰδῶν, ἀποσβεσθεῖς ὄφεις ἐγορηγορῶς ἀπτεται εἰδόντος. Ἀνθρώπων μὲνε ἀποθανόντις ἄσσα οὐκ ἔπινοται οὐδὲ δοκῶσιν. Κόσμον τόνδε, τὸν αὐτὸν ἄπάντων, οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν αἰεὶ καὶ ἔστιν καὶ ἔσται· πῶρ αἰετῶον, ἀπτόμενον μέτρον καὶ ἀποσβεννύμενον μὲ

τρα. Ἐν τὸ σοφὸν λέγεσθαι καὶ εἰλεῖ καὶ οὐκ εἰθλεῖ Ζηνὸς ὄνομα. Ψυχῆσι θάνατος ἔδωκ γενέσθαι, ἔδατι δὲ θάνατος γῆν γενέσθαι, ἐκ γῆς δὲ ἔδωκ γίνεται, ἐξ ἔδατος δὲ ψυχῆ. Τὴν οἴσην ἱερὰν νόσον. Μὴ εἰκὴ περὶ τῶν μεγίστων συμβαλλόμεθα. Ὄκ ἐμού ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντας ὁμολογεῖται σοφὸν ἔστιν ἔν πάντα εἶναι. Ὁδὸ ξυνίαντες κως διαφερόμενον ἐαυτῷ ὁμολογεῖται καλὸν νοσ ἀμονήν ὄκωπερ τῶσιν καὶ λῦσιν. Ἄν ὦν παῖς ἔστι παῖσιν πεττεῶν παιδὸς ἡ βασιλῆα. Ἄσμονή ἀφανῆς φανερῆς κρείττων. Ἰναφειρ ὀδὸς εὔθεια καὶ σχολή μία ἔστι καὶ ἡ αὐτή. Ὀδὸς ἀνο καὶ κάτω μία καὶ αὐτὴ. Ἐάλισσα ἔδωκ καθαρώτατον καὶ μαρώτατον, ἰχθῶσ μὲν πότιμον καὶ σωτήριον, ἀνθρώποις δὲ ἀποτον καὶ ὀλέθριον. Ἀθάνατοι θνητοί, θνητοί ἀθάνατοι, ζῶντες τὸν ἐκείνων θάνατον, τὸν δὲ ἐκείνων θῶν τεθνεῶτες. Παῖδων ἀθήματα τὰ ἀνθρώπινα δοξάσματα. (Τὸς καθέδοντας) ἐγγάτας εἶναι καὶ συνεγγὺς τῶν ἐν κόσμῳ γινόμενον. Ταῦ τ' ἐν ζῶν καὶ τεθνηκόσ καὶ τὸ ἐργηγορὸς καὶ τὸ καθέδον καὶ νέον καὶ γηραῶν· τὰ δε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνα ἔστι, κἀκεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα. Ἰσταμῶ οὐκ ἔστιν ἐμῆθη δις τῷ αὐτῷ. Σίβυλλα μὲν μαινομένη ἀτόματι ἀγέλαστα καὶ ἀκαλλώπιστα καὶ ἀμόφιστα φθγγυμένη ἰχθῶσ ἐπὶν ἐξικνεῖται τῇ φωνῇ) διὰ τὸν Θεόν. Ὁ ἀναξ, οὐ τὸ μαντιῶν ἔστιν τὸ ἐν Ἀελοῖς, οὔτε λέγει οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει. Ἐδίζησάνη ἐμειωτόν. Ἐνὸν γὰρ ἀρχὴ καὶ πέρας ἐπὶ κέχλον προμφορίας. Ψυχῆς ἔστιν λόγος ἑαυτὸν αἰδῶν. Ἀνθρώποις πᾶσιν μέτεσι γινώσκον ἑαυτοὺς καὶ φρονεῖν. Ἦθος ἀνθρώπων δάμων. Ἀγχιδασίην. Ἦ φύσις κρύπτεσθαι φιλεῖ. Ὄπερ σάσμα εἰκὴ κεχρημένον ὁ κάλλιστος κόσμος. Τὰ δὲ πάντα αἰακίζει κεραυνός.

ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ

Ἄλλοθῆς ἐπικλέος ἀτορεμῆς ἦτορ
Τὸ δν οὐδὲ ποτ' ἦν οὐδ' ἔσται, ἐπεὶ νῦν ἔστιν ὁμοῦ πάν.
Τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἔστιν τε καὶ εἶναι.
Ταῦτόν δ' ἔστι νοεῖν τε καὶ οὐνεκεν ἔστι νόημα.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

Ναι μὰ τὸν ἀματέροσ ψυχῆ παραδόντα τετρακτέον, παγὰν ἀνάον φῦσως.
Ἄλλὰ οὐ θάρσος, ἐπεὶ θεῶν γένος ἔστι θροστοῖσιν, οὐς ἱερὰ προφέροσιν φῦσις δεικνῶσιν ἕκαστα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα.
Ἄδικεῖ Σωκράτης οὐς μὲν ἡ πόλις νομίζει